

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยง : กรณีศึกษาหมู่บ้านทุ่งมะเขือยอตำบลบ้องตี้อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่สำคัญ 2 ข้อ ได้แก่ 1. ศึกษาการลักษณะการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 2. ค้นหาปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในด้านที่อยู่อาศัยของชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งคณะผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก และการเก็บข้อมูลเชิงเอกสารเป็นส่วนประกอบ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และการสนทนากลุ่ม ตลอดจนศึกษาเอกสารต่าง ๆ แล้วทำการบันทึกข้อมูล จำแนกข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงที่มีการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบันรูปแบบและลักษณะของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยง (บ้านกะเหรี่ยง) จะมี 2 ลักษณะ คือ 1. บ้านกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม 2. บ้านกะเหรี่ยงแบบปัจจุบัน

บ้านกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม จะมีลักษณะการสร้างที่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงทั้งหลาย ซึ่งจะใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ ใบไม้ ฯลฯ ต่าง ๆ มาใช้เป็นวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างบ้าน ซึ่งนับเป็นภูมิปัญญาที่เก่าแก่ของชุมชน ตลอดจนมีขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมที่ต้องผูกพันและเกี่ยวข้องกับบ้าน

บ้านกะเหรี่ยงแบบปัจจุบันนั้น จะมีลักษณะที่ปรับเปลี่ยนไปตามสังคมและวัฒนธรรมที่มีความเจริญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการรับเอาวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาปรับใช้ในชุมชน ซึ่งลักษณะของบ้านกะเหรี่ยงแบบปัจจุบันนั้น สามารถจำแนกย่อยได้ 2 ลักษณะ คือ

1. บ้านกะเหรี่ยงกิ่งสังคมเมือง เป็นบ้านกะเหรี่ยงที่ยังคงปรากฏสภาพความเป็นบ้านกะเหรี่ยงอยู่ให้เห็น หากแต่มีการนำวัสดุอุปกรณ์จากสังคมเมืองเข้ามาปรับปรุง ปรับใช้ ในการสร้างบ้านเรือน อาทิ การนำสังกะสีมาปูหลังคาแทนใบตองก้อ (หลู่หละ) การนำไม้กระดานมาทำบันไดแทนไม้ไผ่ เป็นต้น ซึ่งลักษณะบ้านกะเหรี่ยงแบบนี้จะพบมากในชุมชนทุ่งมะเขือยอ

2. บ้านกะเหรี่ยงสมัยใหม่ เป็นบ้านที่ไม่หลงเหลือความเป็นลักษณะบ้านกะเหรี่ยงให้เห็น กล่าวคือ บ้านจะถูกสร้างโดยวัสดุและอุปกรณ์ที่ทันสมัยทั้งหลาย เหมือนบ้านของคนเมืองและคนในพื้นที่อื่นๆ ทั่วไป ซึ่งบ้านกะเหรี่ยงในรูปแบบนี้ เริ่มพบมากขึ้นในชุมชนทุ่งมะเขยื่อ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

5.1.2 ปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในด้านที่อยู่อาศัยของชุมชน

ในสังคมและวัฒนธรรมหมู่บ้านทุ่งมะเขยื่อ ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน อาทิ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ และที่สำคัญคือ การสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวบ้านในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มสมาชิกในชุมชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของที่อยู่อาศัยของตนเองไปตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลง 3 ส่วนคือ

4. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม
5. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
6. ปัจจัยทางการเมืองการปกครอง

5.1.2.1 ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม

ในสังคมปัจจุบัน หมู่บ้านทุ่งมะเขยื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านที่อยู่อาศัยอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยประกอบไปด้วย 6 ประการทางสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ และสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านทุ่งมะเขยื่อต้องมีความคิดที่จะปรับเปลี่ยนและสร้างที่อยู่อาศัยให้มีความมั่นคงและรองรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทางกายภาพให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้จะสร้างความมั่นคงให้กับการดำรงอยู่แล้วนั้น ชาวบ้านยังรู้สึกปลอดภัยเมื่อที่อยู่อาศัยมีความแข็งแรง และด้านทานต่อลมพายุ ตลอดจนน้ำป่าที่ไหลมาในฤดูฝน

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร (Population Change)

การเปลี่ยนแปลงทางประชากรในครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัวของแต่ละหลังคาเรือน โดยเฉพาะครอบครัวของกลุ่มคนกะเหรี่ยง ก็มีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต เนื่องจากเด็กสาวชาวกะเหรี่ยงมักจะแต่งงานกันเมื่ออายุน้อย จึงทำให้มีบุตรเร็ว เป็นสาเหตุให้จำนวนสมาชิกในบ้านของคนกะเหรี่ยงมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของครอบครัวจึงมีเพิ่มมากยิ่งขึ้นเมื่อมีอัตราการเกิดเพิ่มมากขึ้น ชาวกะเหรี่ยงรุ่นหลัง เมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วจะแยกตัวออกไปสร้างบ้านอยู่ต่างหากเป็นครอบครัวเดี่ยว การจับจองพื้นที่เพื่อทำมาหากินจึงต้องเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการ

บุกรุกพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ เป็นเหตุให้จำนวนทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลง ดังนั้นลักษณะของที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงในรุ่นหลังจะถูกรับเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เนื่องจากไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่จะสามารถสร้างบ้านกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมได้ หรือหากพอที่จะหาวัสดุที่จะนำมาสร้างบ้านได้ก็จะออกไปหาวัสดุในป่ามาสร้างเป็นบ้านบางส่วน อาทิ การไปหาต้นไม้มาทำฟาก เพื่อทำเป็นฝาบ้าน และปูพื้นบ้าน เป็นต้น ส่วนใบค้อ (หลู่หละ) และใบแฝงที่จะนำมาเย็บทำหลังคานั้น คงจะหาได้ยากในหมู่บ้านทุ่งมะเขย้อยในปัจจุบัน จึงต้องใช้วัสดุอื่น ๆ แทนการใช้ใบค้อ เช่น สังกะสี เป็นต้น

3. การติดต่อ (Contract)

ปัจจุบันการคมนาคมในหมู่บ้านมีความสะดวกสบาย มีถนนลาดยางตัดเข้าถึงภายในหมู่บ้าน บุคคลภายนอกเข้ามาในพื้นที่ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งคนภายในชุมชนก็สามารถเดินทางออกไปสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกหมู่บ้านได้สะดวกกว่าอดีต ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนภายในและภายนอกชุมชน ทั้งในด้านธุรกิจ ด้านความสัมพันธ์ ฯลฯ ซึ่งการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ นี้เองส่งผลต่อระบบความคิดและการปรับเปลี่ยนรูปแบบของที่อยู่อาศัยเพื่อให้ความทันสมัยมากยิ่งขึ้น

4. โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม (Structure Society and Culture)

ชาวกะเหรี่ยงชุมชนทุ่งมะเขย้อยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม จากเดิมที่มีการเคารพผู้อาวุโสภายในบ้านและภายในชุมชน เครื่องในพิธีกรรมต่าง ๆ ของบรรพบุรุษที่ได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา เมื่อสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมภายในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจึงทำให้ระบบการเคารพผู้อาวุโสเริ่มไม่ศักดิ์สิทธิ์มากนัก โดยเฉพาะการเข้าถึงของระบบโครงสร้างสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐ อาทิ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข เป็นต้น โครงสร้างทางสังคมเหล่านี้ที่เข้ามา ได้ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงในระบบความคิดของคนในชุมชน และได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านการดำรงอยู่ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการสร้างที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงในชุมชนทุ่งมะเขย้อยอีกด้วย

5. เจตคติและค่านิยม (Attitudes and Values)

ค่านิยมและทัศนคติของการสร้างสถานะในสังคมของชาวกะเหรี่ยง โดยการสร้างสรรหาและสร้างสิ่งของทางวัตถุต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับมาไว้ครอบครอง เพื่อให้แสดงให้คนอื่น ๆ ในชุมชนยอมรับและเห็นว่าตนเองมีได้ยากจน ทั้งนี้รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบบ้านเรือนของตนเอง ซึ่งเปลี่ยนจากบ้านไม้ไผ่กะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมในอดีตไปเป็นบ้านปูนเหมือนคนในเมือง หรือเป็นไม้กระดานแผ่นใหญ่ ๆ ที่ซื้อหาหรือไปตัดมาจากในป่าใหญ่ เหตุนี้เองจึงทำให้เจตคติและค่านิยมของคนภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนกะเหรี่ยงนั้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยอีกด้วย

6. การเล็งเห็นถึงความจำเป็น (Perceive Needs)

ที่พักอาศัยนั้นว่ามีความสำคัญต่อการใช้ชีวิต เพราะจะใช้เป็นที่กิน ที่นอน และใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันทุกอย่าง ทำให้ที่อยู่อาศัยจึงต้องได้รับความดูแลจากผู้ที่อยู่อาศัยเป็นอย่างดี เหตุนี้เองเมื่อชาวกะเหรี่ยงบ้านทุ่งมะเขยย่อเล็งเห็นความจำเป็นของที่อยู่อาศัยแล้วนั้น เมื่อปลูกสร้างบ้านในปัจจุบันมักจะนิยมปลูกบ้านในรูปแบบสมัยใหม่ และกึ่งสังคมเมือง เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงบ้านทุ่งมะเขยย่อเล็งเห็นถึงความปลอดภัย และการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัว ดังนั้นการเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยให้มีความทันสมัยนั้นก็เป็นอย่างหนึ่งปัจจัยที่ทำให้วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมนั้นถูกดัดแปลงไปในปัจจุบัน

5.1.2.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

อาชีพของคนกะเหรี่ยงในชุมชนทุ่งมะเขยย่อส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก อาทิ มันสำปะหลัง มะระ มะกรูด มะละกอ ฯลฯ ทำให้รายได้หลักของคนกะเหรี่ยงในชุมชนมาจากการค้าขายผลผลิตทางการเกษตรซึ่งรายได้ของคนกะเหรี่ยงในยุคปัจจุบันนั้นมีรายได้มากกว่าเก่าเป็นอย่างมาก การดำรงชีวิตจึงมีความสะดวกสบายและไม่ลำบากเหมือนอดีต เหตุนี้จึงเป็นอีกปัจจัยที่ชาวกะเหรี่ยงในชุมชนมีต้นทุนชีวิตที่ดีมากยิ่งขึ้น จึงมีกำลังที่จะพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบของที่อยู่อาศัยให้มีคุณภาพและทันสมัยมากกว่าเดิม อาทิ การปรับเปลี่ยนจากบ้านไม้ไผ่เป็นบ้านปูนที่มีความคงทนและมั่นคงมากยิ่งขึ้นดังนั้นรายได้ที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นจากระบบเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัวในชุมชนนั้น สร้างความมั่นคงให้กับการดำรงชีพของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ ซึ่งการสร้างที่อยู่อาศัยให้มีความทันสมัยและมั่นคงทนทานต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนก็นับเป็นสิ่งที่เกิดจากการเจริญเติบโตและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ

5.1.2.3 ปัจจัยทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

หมู่บ้านทุ่งมะเขยย่อแต่เดิมในอดีตมีการปกครองในรูปแบบเฉพาะของตนเอง กล่าวคือ จะมีกฎระเบียบภายในหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยง โดยนำจารีต ประเพณีดั้งเดิมมาเป็นแบบแผน และให้ผู้อาวุโสภายในชุมชนเป็นผู้นำที่สมาชิกภายในชุมชนจะเคารพเชื่อฟัง หากแต่ปัจจุบันรูปแบบของอำนาจและการปกครองได้ปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบของสังคมและวัฒนธรรมของศูนย์กลาง หมู่บ้านทุ่งมะเขยย่อมีการเมืองการปกครองที่เหมือนกับชุมชนอื่น ๆ ในสังคมไทยทั่วไป คือ มีการใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยการเลือกตั้งผู้นำชุมชน โดยให้สมาชิกทุกคนในชุมชนเป็นผู้คัดเลือก ชาวกะเหรี่ยงที่ได้สัญชาติไทยก็จะมีสิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้งเพื่อเลือกผู้นำที่คิดว่าเหมาะสมและสามารถดูแลทุกข์สุขของประชาชนในชุมชนได้ และผู้ที่ถูกคัดเลือกให้มาเป็นผู้นำชุมชนนั้น จะเป็นที่เคารพและได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้านในชุมชนเป็นอย่างมาก สภาวะความเป็นผู้นำของบุคคลที่ถูกคัดเลือกให้มาเป็นผู้นำหมู่บ้านนั้นจะต้องสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกได้อย่างคล่องแคล่ว เหตุนี้เองด้วยภาระหน้าที่และประสบการณ์ของผู้นำในชุมชนที่เดินทางไปพบเห็นและแลกเปลี่ยนกับผู้นำในชุมชนอื่น ๆ ทำให้ผู้นำหมู่บ้านมะเขยย่อมีวิสัยทัศน์และทัศนคติที่ค่อยข้าง

ทันสมัยและต้องการที่จะพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญทัดเทียมชุมชนเมืองที่มีความก้าวหน้าและสะดวกสบาย ในการดำรงชีวิต แนวทางการพัฒนาหรือนโยบายการบริหารชุมชนของผู้นำจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะมาเป็น ปัจจัยให้การดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งนี้รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ชาวกะเหรี่ยงในชุมชนทุ่งมะเขย่อนั้น มีคำกล่าวที่ว่า

“ ผู้ใหญ่บ้านคนก่อนเขามีนโยบายไม่ให้สร้างบ้านด้วยไม้ไผ่แบบกะเหรี่ยง
มันดูแล้วหลังไม่สวยงาม ให้ทุกบ้านใช้ไม้กระดานหรือใช้สังกะสีในการสร้าง
บ้านจะได้แข็งแรงไม่ต้องเปลี่ยนซ่อมกันบ่อย ๆ...”

จากคำกล่าวของชาวกะเหรี่ยงในชุมชนทุ่งมะเขย่อนั้น ทำให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาหรือนโยบายการบริหารงานภายในชุมชนของผู้นำหมู่บ้านนั้น เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพราะผู้นำที่ชาวบ้านในชุมชนเลือนั้นคือผู้มีอำนาจซึ่งเป็นที่เคารพเชื่อฟังของสมาชิกในชุมชน

5.2 อภิปรายผล

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยง : กรณีศึกษาหมู่บ้านทุ่งมะเขย่อน ตำบล บ้องตี้ อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นในด้านลักษณะของที่อยู่อาศัยที่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคความเจริญก้าวหน้าถึงถิ่นเข้ามาในชุมชน อีกทั้งเป็นการรวบรวมถึงภูมิปัญญาในด้านที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยง ที่นำวัสดุต่างๆ จากธรรมชาติมาปลูกสร้างบ้านเรือนเพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งปัจจุบันรูปแบบและลักษณะของที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมได้เริ่มสูญหายไปจากชุมชน ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ ทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นกับที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงภายในชุมชนบ้านทุ่งมะเขย่อนั้น ได้สอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ที่ได้อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรมนั้นเมื่อแพร่กระจายไป วัฒนธรรมที่ปลายทางจะต้องเหมือนกับวัฒนธรรมต้นกำเนิดไม่มากนักน้อย อาจเหมือนในเชิงปริมาณหรือรูปลักษณะ ซึ่งอาจเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นของผู้คน และเป็นแนวคิดที่เน้นการหยิบยืม (Borrowing) ทางวัฒนธรรมมากกว่าการสร้างวัฒนธรรมใหม่ (Kroeber, A. L., & Kluckhohn, C., 1952) จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากสังคมภายนอกเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเชิงการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อระบบความคิด ค่านิยมของคนกะเหรี่ยงในชุมชน จึงส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงได้ปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและยุคสมัยต่าง ๆ นอกจากนี้กายอพยพย้ายถิ่นฐานของกลุ่มประชากรเมืองหรือกลุ่มประชากรในพื้นที่อื่นๆ เข้าสู่พื้นที่ชุมชนทุ่งมะเขย่อน นับเป็นอีกเหตุปัจจัยสำคัญที่เป็นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เนื่องจากกลุ่มประชากรดังกล่าว ย่อมนำค่านิยมและวัฒนธรรมของตนเองไปติดตัวไปด้วยเสมอ อาทิ ประเพณี ความเชื่อ การแต่งกาย รวมไปถึงการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมที่เข้ามาพร้อมกับประชากรเหล่านี้ย่อมมีการแลกเปลี่ยนและเกิดการเรียนรู้ขึ้นภายในชุมชน อาทิ กลุ่มประชากรที่มีเชื้อสายลาวอีสาน ก็จะนำวัฒนธรรมของการกินเข้าไปยังพื้นที่ เช่น การกินส้มตำ ข้าวเหนียว เป็นต้น กลุ่มประชากรที่เป็นคนเมืองก็จะนำ

วัฒนธรรมในด้านที่อยู่อาศัยที่สะดวกสบายทันสมัยเข้าไปยังพื้นที่ เช่น การปลูกสร้างบ้านปูน เป็นต้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยงนั้น ได้รับอิทธิพลการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากปัจจัยภายนอกที่เข้ามาสู่ชุมชนเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อการปรับตัวของชาวกะเหรี่ยงชุมชนทุ่งมะเขยอ ซึ่งตรงกับแนวคิดการปรับตัวของ Gudykunst ที่กล่าวว่า การปรับตัวนั้นไม่ได้มีอิทธิพลเฉพาะกับคนแปลกหน้า (Stranger) เท่านั้น แต่ยังเป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นหรือพัฒนาขึ้นในสังคมของเจ้าบ้านด้วย (Gudykunst, 2005 : 424) ทำให้เห็นว่าการย้ายถิ่นฐานของกลุ่มประชากรภายนอกชุมชนที่เข้ามาในพื้นที่นั้น นอกจากกลุ่มประชาชนดังกล่าวจะต้องปรับตัวต่อพื้นที่ในชุมชนทุ่งมะเขยอแล้ว ชาวบ้านในชุมชนทุ่งมะเขยอเองที่เป็นกลุ่มชาวกะเหรี่ยงก็ต้องมีการปรับตัวเช่นเดียวกัน ทั้งในด้านความคิด การดำเนินชีวิต อาหารการกิน รวมไปถึงการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น หากแต่กลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่ยังไม่ปรับตัวต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนนั้น ก็จะต้องอพยพตัวเองเข้าไปในป่ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีวิถีชีวิตที่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมที่อิงอาศัยอยู่กับธรรมชาติ โดยกลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่ยังคงมีวิถีชีวิตรูปแบบดั้งเดิมนี้พบอยู่น้อยมากในชุมชนทุ่งมะเขยอ เนื่องจากยังไม่ค่อยยอมรับวัฒนธรรมที่เข้ามาในชุมชนมากนัก และยังคงรักษาซึ่งเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของตนไว้อย่างเหนียวแน่น

ภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยงในชุมชนทุ่งมะเขยอในด้านที่อยู่อาศัยนั้นมีเป็นจำนวนมาก แต่สิ่งที่มีความโดดเด่นและนับว่าเป็นภูมิปัญญาที่ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 100 ปี คือ การสร้างบ้านกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม โดยการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงนั้นได้ยึดกับทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นสำคัญ ซึ่งได้สอดคล้องกับทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ที่ได้อธิบายไว้ว่า นิเวศวิทยาวัฒนธรรมเป็นการศึกษากระบวนการปรับตัวของสังคมภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการศึกษาวิวัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการปรับตัว (adaptation) ของสังคม แนวความคิดนี้มองสังคมในลักษณะเป็นพลวัตหรือเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยมีพื้นฐานสำคัญคือเทคโนโลยีการผลิตโครงสร้างสังคม และลักษณะของสภาพแวดล้อมธรรมชาติเป็นเงื่อนไข (งามพิศ สัตย์สงวน, 2551) ทั้งนี้การสร้างที่อยู่อาศัยของชาวกะเหรี่ยงในลักษณะดั้งเดิมนั้น จึงมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก เนื่องจากวิถีการดำรงอยู่และระบบนิเวศภายในชุมชนได้รายล้อมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้จึงเป็นเหตุปัจจัยทางระบบนิเวศที่ทำให้การดำรงชีพต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกับธรรมชาติเป็นสำคัญ ทั้งในด้านอาหาร อาชีพ ตลอดจนการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยที่จะนำสิ่งที่อยู่รอบตัวมาสรรค์สร้างให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตให้มากที่สุด

ทั้งนี้ทำให้เห็นว่า ปัจจัยต่างๆ ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยงนั้น ย่อมเกิดขึ้นกับทุกๆ สังคม เนื่องจากมีการรับและถ่ายทอดทางวัฒนธรรมตลอดเวลา หากแต่ชาวกะเหรี่ยงบ้านทุ่งมะเขยอจะดำรงชีวิตอยู่อย่างไรบนพื้นฐานความเป็นรากเหง้าของตนเอง ถึงแม้จะมีการปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น แต่ชาวบ้านในชุมชนก็ยังคงช่วยกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านที่อยู่อาศัยนี้ให้คงอยู่ โดยการร่วมกันสร้างศูนย์เรียนรู้บ้านกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิมขึ้น เพื่อให้ลูกหลานและผู้สนใจในความเป็นวิถีกะเหรี่ยงได้เห็นถึงคุณค่าและภูมิปัญญาดังกล่าว ความเย็นสบายเวลาพักอาศัยโดยไม่ต้องใช้พัดลมหรือเครื่องปรับอากาศเวลาพักผ่อน การใช้สอยของพื้นที่ในบ้านอย่างคุ้มค่า ทั้งนี้จึงทำให้เห็นว่าแม้ที่อยู่อาศัยในรูปแบบใหม่จะมีความสะดวกสบายหรือหรูหราเพียงใด พิธีกรรม ความศักดิ์สิทธิ์ ความทรงจำที่มีค่าของการอยู่อาศัยแบบบ้านกะเหรี่ยงดั้งเดิมยังคงตรึงตราและเป็นสิ่งที่ชาวกะเหรี่ยงบ้านทุ่งมะเขยอกำลังจะฟื้นฟูและอนุรักษ์ความเป็นรากเหง้าของตนให้คงอยู่ในสังคมสืบต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 การนำไปใช้ประโยชน์

5.3.1.1 ผู้บริหารหรือแกนนำชุมชนสามารถนำข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยงมาพัฒนาต่อยอดให้เกิดเป็นองค์ความรู้ขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่จะรักความเป็นมรดกและรากเหง้าแห่งภูมิปัญญาของตนเอง นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในด้านอื่น ๆ สืบไป

5.3.1.2 จากศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เกิดแหล่งเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักเรียนในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนในชุมชนได้ทำความเข้าใจและภูมิใจในวัฒนธรรมของความเป็นชาติพันธุ์ของตน ทั้งด้านที่อยู่อาศัย ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านอาหาร เป็นต้น

5.3.2 ประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นพื้นฐานความรู้ในพื้นที่ในการศึกษาอย่างเจาะลึกในประเด็นอื่น ๆ ของตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลในพื้นที่และผู้ที่มีความสนใจเข้ามาศึกษาข้อมูลในตำบลบ้องตี้ อาทิ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน ด้านการละครดนตรี เป็นต้น

ผลผลิต (Output) ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ได้รับทุน

1. สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบ VDO จำนวน 50 แผ่น เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยงบ้านทุ่งมะเขยื่อ
2. ปลุกสร้างศูนย์เรียนรู้บ้านชาวกะเหรี่ยงให้แก่ชุมชน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาที่อยู่อาศัยชาวกะเหรี่ยงในรูปแบบดั้งเดิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี